

CINE
L-A
UCIS
PE
**JOHN
LENNON**

Viețile,
iubirile
și morțile
celui mai
mare
star rock

Lesley-Ann Jones

Traducere din engleză de
Ruxandra Tudor și
Andreea Călin

VICTORIA
BOOKS

Titlul și subtitlul originale: *WHO KILLED JOHN LENNON:
The Lives, Loves and Deaths of the Greatest Rock Star*
Autor: Lesley-Ann Jones

© **Text copyright Lesley Ann-Jones 2020**

Originally published in the English language in the UK by John Blake publishing, an imprint of Bonnier Books UK Limited.

© **Publica, 2020, pentru prezenta ediție**

Toate drepturile rezervate. Nicio parte din această carte nu poate fi reprodusă sau difuzată în orice formă sau prin orice mijloace, scris, foto sau video, exceptând cazul unor scurte citate sau recenzii, fără acordul scris din partea editorului.

*Tatălui meu:
The fighter still remains
Kenneth Powell Jones
11 octombrie 1931 – 26 septembrie 2019*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Jones, Lesley Ann

Cine l-a ucis pe John Lennon : viețile, iubirile și morțile celui mai mare star

rock / Lesley-Ann Jones ; trad. din engleză de Ruxandra Tudor și Andreea Călin. - București:
Publica, 2020

ISBN 978-606-722-414-6

I. Tudor, Ruxandra (trad.)

II. Călin, Andreea (trad.)

78

929

VICTORIA BOOKS este un imprint al editurii PUBLICA

EDITORI: Cătălin Muraru, Silviu Dragomir

DIRECTOR EXECUTIV: Adina Vasile

REDACTOR-ŞEF: Ruxandra Tudor

DESIGN COPERTĂ: Alexe Popescu

CORECTORI: Rodica Crețu, Paula Rotaru

DTP: Dragoș Tudor

SUMAR

Ecouri	11
1. Împreună	53
2. Abandonat	71
3. Julia	91
4. Luna	135
5. Gioconda	155
6. Infern	167
7. Svengali	189
8. Quintus	211
9. Amerigo	231
10. Alma	247
11. Anii de viață	255
12. Salvatorul	265
13. Yoko	279
14. Nisipuri mișcătoare	291

15. Revelație	307
16. Metamorfoză	329
17. Kyoko	347
18. May	373
19. Înviere	391
20. De la capăt	403
21. Final	413
Coda	437
NOTE	505
Cu alte cuvinte	545
Muzică	557
Bibliografie selectivă și recomandări	581
Mulțumiri	587

IN MEMORIAM

JOHN WINSTON ONO LENNON

9 octombrie 1940 – 8 decembrie 1980

„Țin în mine o bestie, un înger și un smintit.”

DYLAN THOMAS

„Binecuvântați fie oamenii neobișnuiți –

Poeți, inadaptați, scriitori, mistici, eretici, pictori și
trubaduri –

Pentru că ne învață cum să vedem lumea...

... cu alți ochi.”

JACOB NORBY

„Mai bine să te duci de tânăr, în plină glorie.”

SIMON NAPIER-BELL

Ecouri

Ritmurile minții și ale memoriei sunt precum marea. Își schimbă forma neconștient. Chiar și cei care au fost acolo, care l-au cunoscut și care au interacționat direct cu John Lennon pot avea tendința să uite anumite lucruri. Unii rescriu istoria pentru a umple golurile, dar acesta este un lucru pentru care pot fi iertați. Patruzeci de ani înseamnă o viață. Pentru John exact asta a însemnat. Și totuși parcă nici nu pare atât de departe. Suntem în 2020, un an extrem de important – au trecut 40 de ani de la asasinarea lui John, 50 de ani (oficial) de la separarea¹ Beatleșilor și 60 de ani de la povestea trupei în Hamburg; în plus, este anul în care John ar fi împlinit 80 de ani – pare momentul potrivit să ne gândim din nou la el și să-i reluăm povestea. Dacă ai sub 50 de ani, nu erai născut în momentul în care s-a destrămat trupa Beatles. Dacă ai sub 40 de ani, nu erai în viață când a fost asasinat John. De neimaginat? Oare și ție ți se pare că este în continuare printre noi, așa cum mi se întâmplă mie?

Există la fel de multe versiuni ale poveștii lui precum amintirile în stare să o recompună. Acolo unde adevărul primează, faptele și cifrele pot fi un impediment. Când amintirile sunt deformate de presupuneri și teorii, totul poate duce la confuzie. Când ipoteza este sursa tuturor gafelor, speculația devine dușmanul gândurilor raționale. Toate aceste lucruri nu fac decât să încurce. John a găsit și o explicație a acestei stări de fapt (sau nu?) într-un vers din piesa „Beautiful Boy (Darling Boy)” de pe ultimul album lansat în timpul vieții sale, *Double Fantasy*: „Life is what happens to you while you're busy making other plans”.²

John a spus multe în timpul jumătății sale de viață, una agitată și contradictorie. A ajuns la propriile vorbe, schimbându-și constant propria istorie și modul de gândire. Tendința lui de a face asta zăpăcește povestitorul la fel de mult cum o fac relatările contradictorii și amintirile incerte ale celor care i-au fost apropiați sau care doar s-au intersectat cu el. Tipic lui John să-i determine să facă presupuneri. Confuzi? Deci nu sunt singura.

*

Știm finalul. S-a întâmplat în New York, luni, 8 decembrie 1980. O noapte vijelioasă, dar ciudat de blândă pentru perioada respectivă a anului. John și Yoko au fost conduși acasă cu limuzina după o sesiune de lucru la studioul de înregistrări Record Plant, ajungând în fața Clădirii Dakota în jurul orei locale 22:50. Au fost abordați de un necunoscut născut în Texas, care avea asupra lui un pistol Charter Arms calibrul .38 și un exemplar din cartea lui J.D. Salinger, *De veghe în lanul de secară*. Mark Chapman, de 25 de ani, i-a așteptat

să ajungă și a tras calm cinci gloanțe înspre John. Patru dintre acestea l-au nimerit. A fost transportat de polițiști la Spitalul Roosevelt de pe strada 59 colț cu Central Park, unde doctorul David Halleran, un medic de 29 de ani, chirurg generalist de doar trei ani, a ținut inima lui John în propriile mâini, făcându-i masaj cardiac și rugându-se în tăcere pentru un miracol.

Doctorul *cum?* Nu cumva relatările mai vechi vorbesc despre eforturile lui Stephan Lynn și de cele ale lui Rychard Marks, medicii care l-au operat pe John în încercarea de a-i salva viața? Doctorul Lynn a acordat nenumărate interviuri în care a făcut afirmații dintre cele mai exagerate. El a fost cel care a declarat că Yoko s-a dat cu capul de podeaua spitalului în repetate rânduri. Dar în 2015, după ani întregi în care a ascultat cum alți medici își asumă meritele, David Halleran a ieșit să dea declarații „de dragul acurateței faptelor”. Într-un interviu acordat emisiunii *Media Spotlight Investigation* a postului Fox TV, a declarat oficial că nici Lynn, nici Marks nu atinseseră corpul lui John. Declarația lui a fost susținută de două asistente, Dea Sato și Barbara Kammerer, care lucraseră cu el în sala 115, în noaptea asasinatului. Și Yoko a ieșit public și a negat că s-ar fi dat isteric cu capul de podeaua spitalului. A ținut să precizeze de mai multe ori că a fost calmă tot timpul de dragul lui Sean, fiul lor de 5 ani. A susținut versiunea doctorului Halleran. De ce nu și-a exprimat mai repede părerea?

„Pur și simplu mi s-a părut o lipsă de decență pentru un profesionist să iasă în public și să spună: «Salut, eu sunt Dave Halleran și am avut grijă de John Lennon»”, a declarat el. „La vremea respectivă nu mi-am dorit decât să mă târăsc sub o piatră, n-am vrut decât să plec acasă. Eram îndurerat, eram supărat, mă

simțeam oarecum responsabil și mă întrebam ce-aș fi putut să fac diferit.”

Erați în America la vremea respectivă? V-ați numărat printre cele 20 de milioane de telespectatori care se uitau la meciul New England Patriots contra Miami Dolphins, difuzat în emisiunea *Monday Night Football* de pe ABC când comentatorul Howard Cosell a întrerupt transmisiunea pentru a lansa bomba cum că John fusese împușcat? V-ați numărat printre milioanele de oameni care au aflat vestea urmărind buletinele de știri de pe NBC sau CBS? Sau ați fost printre miile de persoane care au pornit spre Upper West Side pentru a participa la priveghi? V-ați aflat într-un alt colț al lumii și ați ajuns la fața locului abia după ce s-a terminat totul, doar pentru a vedea cum mulțimile de fani îndurerați stau pironiți în noroiul din ce în ce mai adânc din Central Park, cum agață flori de balustradele Clădirii Dakota și cum jelesc pe acordurile piesei „Give Peace a Chance”? Ați auzit cum răzbătea versiunea instrumentală a piesei „All My Loving” din difuzoarele spitalului în momentul în care Yoko a fost anunțată că soțul ei decedase? Producătorul TV Alan Weiss a auzit. S-a întâmplat să se afle pe o targă lăsată pe unul dintre coridoarele spitalului, așteptând să fie consultat după un accident de motocicletă. Oare vorbim despre coincidențe?³

Dacă erați născuți și vă aflați în Anglia când s-a întâmplat, probabil că dormeați duși. John a murit pe 8 decembrie în jurul orei locale 23:00 (declarațiile referitoare la ora exactă a decesului diferă), adică marți, 9 decembrie, la 04:00 dimineața după ora locală a Marii Britanii. Vestea a traversat Atlanticul cu ajutorul lui Tom Brook, un reporter BBC din New York care a fost informat de compozitorul și fostul mogul al industriei

pop Jonathan King. Brook a plecat în cea mai mare viteză la Clădirea Dakota. L-a sunat pe producătorul emisiunii *Today* de pe Radio 4 dintr-o cabină telefonică de pe marginea drumului. La vremea respectivă nu existau matinale la televizor, astfel că majoritatea oamenilor ascultau știrile matinale la radio. Lui Tom i s-a spus să revină cu un telefon la 06:30 dimineața, când emisiunea avea să se difuzeze live, în ziua respectivă urmând să fie prezentată de Brian Redhead. Brook a deșurubat un receptor de la un telefon de birou și a atașat un adaptor pentru a putea transmite opiniile pe care le înregistrase pe casetă – nu tu internet, nu tu e-mail, nu tu telefon mobil; apoi a fost interviuat în direct de Redhead. În momentul în care ne-am trezit pentru a pleca la școală, la colegiu sau la muncă ori pentru a plimba câinele, inimaginabilul era peste tot.

*

Unde erați când ați auzit?

Aceasta este întrebarea. Un ecou al replicii de început al eternului solilocviu al prințului Hamlet, în mod clar întrebarea timpului nostru.⁴ Generația Tăcută, reprezentată de cei născuți între mijlocul și finalul anilor 1920 și începutul și mijlocul anilor 1940, și Generația postbelică a Baby Boomerilor își mai amintesc unde erau și ce făceau când au auzit despre asasinarea președintelui John F. Kennedy. Am adus vorba despre asta într-o conversație purtată cu copiii mei la începutul documentării pentru această carte. „Ce trebuie să înțelegeți este că John Lennon a fost pentru noi un JFK”, le-am spus eu. „Cum adică?”, a întrebat fiul meu, care este student. „Ce-are de-a face cu asta un aeroport?”

Milenialii sau Postmilenialii, respectiv Generațiile Y și Z, asociază întrebarea cu moartea Dianei, prințesa de Wales, chiar dacă erau doar niște țânci și stăteau în brațele mamelor când a avut loc accidentul ei sau nici măcar nu se născuseră. Cei din mijloc, care fac parte din așa-numita Generație X și care au început să se nască la începutul anilor 1960, sunt cei care au cele mai multe șanse să facă legătura între întrebare și John Lennon.

Trei decese lipsite de sens, care au în comun mai multe decât s-ar crede la prima vedere. În toate cele trei cazuri, persistă teorii ale conspirației. Când cel de-al 35-lea președinte al Statelor Unite a fost asasinat în Dallas, Texas, pe 22 noiembrie 1963, speculațiile au fost la ordinea zilei. A acționat pe cont propriu așa-zisul asasin Lee Harvey Oswald? Lucra pentru Mafie? A existat vreo legătură cu Cuba? Câte focuri de armă au fost? S-a tras de la fereastra de la etajul 6 al unei clădiri aflate în spatele cavalcadei sau de pe infamul deal „Grassy Knoll”, aflat în fața acesteia? Până și aspectele ce țin de fizică au fost îndelung disputate. Se discută chiar și la aproape 60 de ani de la asasinat. După ce prințesa Diana și Dodi Fayed au murit într-un pasaj subteran din Paris, pe 31 august 1997, un misterios Fiat Uno alb a devenit emblema tragediei. Au fost investigate 175 de reclamații de fapte conspirative. Reclamantul numărul 1, magnatul egiptean Mohamed Al Fayed, s-a aflat în spatele celei mai serioase teorii conspiraționiste, anume că prințesa fusese anihilată la comandă pentru că era însărcinată cu fiul și moștenitorul său. Mulți cred și-n ziua de azi că a fost asasinată de SAS*. Dar să revenim la John. S-a speculat la nesfârșit că moartea

* Special Air Service - Serviciul Aerian Special al Armatei Britanice (n.t.).

sa a avut legătură cu un filaj al CIA și FBI, ca rezultat al unei propagande de stânga; că Mark Chapman, ucigașul condamnat, era un asasin îndoctrinat, un „candidat manciurian”; că José Perdomo, portarul care a fost ucis în postul său de control din Clădirea Dakota, a fost un exilat cubanez care avea legături cu operațiunea militară contra regimului Castro din Golful Porcilor, din 1961, soldată cu un eșec. În final, adevărul-adevărat nu-i poate mulțumi pe susținătorii teoriei conspirației. Căutați și „adeptii teoriei Pământului plat”, „certificatul de naștere al lui Obama”, „demolarea controlată a turnurilor World Trade Center, 9/11”. Experții fac trimitere la biasul proporționalității, explicând că teoriile conspirației sunt mecanisme de coping cu experiențe imposibil de suportat. Ființele lipsite de rațiune au nevoie de lucruri mărețe pe care să dea vina.

*

Unde vă aflați în 1980? Erați îndeajuns de mari cât să vă amintiți de cubul lui Ernő Rubik, de Margaret Thatcher, de Ronald Reagan sau de cine o fi fost cel care l-a împușcat pe J.R.? Vă amintiți momentul în care CNN a lansat primul canal de știri din lume care avea să emită non-stop? Ați urmărit Jocurile Olimpice de Iarnă de la Lake Placid? Ați citit despre Tim Berners-Lee, informaticianul care a dat startul a ceea ce avea să devină World Wide Web? N-am știut-o atunci, dar 1980 a fost

* Sintagmă folosită de scriitorul Richard Condon în celebrul său roman *The Manchurian Candidate* și, ulterior, în ecranizările succesive ale poveștii. Se referă la spălarea creierului unui politician până la limita transformării lui într-un robot privat de personalitate, capabil de crimă în numele unei ideologii extremiste. Mai nou, „candidatul manciurian” este omul politic abil, care susține public o anumită filosofie administrativă de care este nevoie pentru obținerea voturilor de accedere într-o funcție oarecare (n.t.).

anul care ni i-a dat pe Macaulay Culkin, pe Lin-Manuel Miranda și pe Kim Kardashian; anul în care ne-am fâțâit pe piesa „Call Me” a celor de la Blondie, pe „Rock With You” a lui Jacko, pe „Coming Up” a lui McCartney și pe „Crazy Little Thing Called Love” a celor de la Queen; un an dominat de Bowie și Kate Bush, de Diana Ross și trupa Police; anul care ni i-a luat pe Jean-Paul Sartre, Alfred Hitchcock, Henry Miller și Peter Sellers; Steve McQueen, Mae West, John Bonham (Led Zeppe- lin) și Beatle-ul John.

Ați dat fuga la un magazin de discuri vineri, 24 octombrie a aceluși an, sperând să apucați un exemplar cu noul său single „(Just Like) Starting Over”? Se poate să fi auzit piesa la radio, în timp ce erați în drum spre școală, colegiu sau birou și să vă fi spus în sinea voastră: „Mi se pare mie sau asta aduce puțin cu «Don't Worry Baby» a celor de la Beach Boys?” Lansată în Statele Unite trei zile mai târziu, „Starting Over” avea să devină în această țară cel mai mare hit solo al lui John din toate timpurile. S-a dovedit a fi și ultimul single al vieții sale. Pe 6 ianuarie 1981, în Top 5 al celor mai bune piese din Marea Britanie se aflau trei dintre single-urile sale: cel pe care tocmai l-am menționat – locul 5, „Happy Xmas (War is Over)” – locul 2 și „Imagine” – în fruntea clasamentului. O performanță care nu avea să fie depășită trei decenii și jumătate.⁵

*

În decembrie 2018, adică 38 de ani mai târziu, ne aflăm pe Arena O2, peninsula Greenwich din Londra, pentru a-l urmări pe Sir Paul McCartney promovându-și cel de-al șaptesprezecelea album de studio, *Egypt Station*. Este prima oprire din extraordinarul său tur-

neu Freshen Up. Dacă au existat vremuri în care Paul a fost mult prea absorbit de sine și s-a îndepărtat de moștenirea Beatles, preferând să cânte exclusiv propriile piese, în seara asta are loc o celebrare a întregii discografii – Beatles, Wings și piese solo. „A Hard Day's Night”, „All My Loving”, „Got to Get You Into My Life”, „I've Got a Feeling”, „I've Just Seen Your Face”. Vocile din cor explodează, amplificate de un public extaziat. În fundal tronează imagini cu John și George. Se aude „In Spite of all the Danger”, prima piesă originală a trupei The Quarry Men. Urmează „Here Today”, omagiul trist adus de Paul lui John. Ca la un semn, Ronnie Wood apare țopăind și „de ce n-ar cânta ceva împreună”. Urmează pe scenă un tip sprinten de 78 de ani, care se grăbește să se alăture celor doi, un Beatle și un Stone. „Doamnelor și domnilor”, spune Paul cu vocea răgușită, „mult prea fantasticul domn Ringo STARR!”. Acesta se duce la tobe, timp în care Ron își trece o chitară pe după gât. Încep toți trei să cânte cu mare aplomb „Get Back”. Arena este în delir. „Să nu uitați niciodată imaginea asta”, le spun în șoaptă copiilor mei. „Pe scenă se află o jumătate din Beatleși, la o jumătate de secol după ce trupa s-a destrămat. Nu o să mai vedeți niciodată așa ceva.”

*

Oare noi, cei care ne-am născut la finalul anilor 1960, dar nu am mai prins la timp magia Beatles pentru că eram prea mici, ne-am deranjat să ne pară rău de asta sau am trecut pur și simplu peste asta? În cazul meu este valabilă cea de-a doua variantă. Eu am început cu Wings și am descoperit Beatleși „în sens invers” – abia după ce am terminat colegiul (și nu înainte de a

mă îndrăgosti de Bolan și Bowie) –, am fost fermecată de Lindisfarne, Simon and Garfunkel, Stone, Status Quo, James Taylor, Roxy Music, Pink Floyd, Eagles, Queen, Elton John și alți artiști, grupuri și genuri de muzică, de muzica infinită care mi-a consumat anii adolescenței. Ce greu trebuie să fie pentru cei care nu i-au mai prins pe Beatlesi să înțeleagă impactul pe care l-au avut în lume. În timpul vieții lor nu a mai existat un alt eveniment de o asemenea magnitudine. Generațiile mai vechi au la dispoziție o pleiadă de cărți scrise de autori care povestesc anii de tinerețe ai acestora. Cu excepția a două volume de memorii, unul scris de Cynthia, prima soție a lui John, celălalt de Julia Baird, sora lui vitregă, toate biografiile lui Lennon au fost scrise de bărbați. Povestesc cum ar fi vrut de fapt să fie perioada petrecută în compania celor de la Beatles și câteodată își asumă în poveste un rol mai mare decât au avut de fapt (pentru că puțini mai sunt cei care ar putea să le pună la îndoială vorbele), astfel că nu prea au ce să-i învețe pe cititorii mai tineri și mai înzestrați emoțional, care tind să aștepte ceva mai mult decât o listă nesfârșită de fapte, date și păreri exprimate cu multă pompă. Să fie adevărat, să nu fie adevărat că acum, la patru decenii de la moartea sa, Lennon cel pe care îl știu fanii mai tineri nu are nicio legătură cu John cel adevărat, care era o cu totul altă persoană?

Abia după moartea lui am cunoscut persoane care au trăit în același timp cu el: Paul, George și Ringo; Maureen Starkey, prima soție a lui Ringo, care pentru scurtă vreme mi-a fost prietenă; Linda McCartney, cu care am colaborat la cartea sa de memorii, *Mac the Wife*. Unul dintre cele mai mari regrete pe care le am este că această carte nu a apucat să fie nici terminată, nici publicată; ar fi fost o poveste pe cinste. Apoi a mai

fost Cynthia Lennon, care m-a rugat să o ajut cu cea de-a doua sa carte, ca ghost writer. Prima, *A Twist of Lennon*, publicată în 1978, lăsase un gust amar. Frustrată de refuzul lui John de a mai comunica în vreun fel cu ea și cu fiul lor, Julian, după ce i-a părăsit pentru Yoko Ono, i-a scris „o scrisoare sinceră și lungă, în care și-a vărsat oful”. Privind retrospectiv, recunoaște că nu ar mai fi procedat așa. Acum apele se liniștiseră, așa că voia să mai facă o încercare. Dar a intrat într-o blestemată de afacere cu un restaurant, așa că aventura noastră a fost amânată. Au trecut anii și în 2005 ne-a făcut cadou cartea *John*, mult mai îndrăzneată și mai confesională decât prima. În anii 1980 l-am acompaniat pe Julian Lennon în calitate de jurnalist la Festivalul de Rock Montreux. În cele din urmă am întâlnit-o și pe Yoko Ono, la New York.

*

La peste o jumătate de secol după ce s-a destrămat trupa Beatles, încă ne minunăm. Despre ce a fost vorba? Cum de au reușit așa ceva? Reprezentau cel mai mare fenomen cultural și social din câte existaseră vreodată. De-a lungul anilor 1960, faima și muzica lor au influențat la fel de mulți oameni, care proveneau din cele mai ascunse colțuri de pe glob, ca misiunea spațială *Apollo 11* din iulie 1969, când primul om a pășit pe Lună. Neil Armstrong, Buzz Aldrin și Michael Collins s-au transformat în surperstaruri datorită expediției și au călătorit în toată lumea pentru a povesti despre reușita lor. Dar, după cum e scris să se întâmple, nu a trecut mult și totul a dispărut. Care este moștenirea lor? Un steag decolorat, infipt într-un corp cersesc îndepărtat. Urme de ghetă în praf. O placă menită să le amintească celor care vor mai păși pe Lună de